

Lausuntoyhteenveto maa- ja metsätalousministeriön asetuksesta ahmakiintiöksi metsästysvuodelle 2021-2022. Lausunnoista on pyritty poimimaan olennaisimmat näkemykset. Lausunnot kokonaisuudessaan on saatavissa maa- ja metsätalousministeriön kirjaamosta.

Lausunnon antaja	Lausunto	Toimenpide
LUKE	<p>Ahmojen kokonaismäärä Suomessa on vuosina 1990 - 2021 runsastunut muutamasta kymmenestä yksilöstä lähes neljäänsataan ahmaan. Ahmojen yksilömäärän kasvu on keskittynyt boreaaliselle kasvillisuusvyöhykkeelle. Luonnonvarakeskus katsoo, ettei kahdeksan yksilön poistuminen nykyisen kokoisesta ahmakannasta estä Suomen ahmapopulaation runsastumisen jatkumista. Ahmaa voidaan asetusluonnoksen mukaan metsästää vain poronhoitoalueella Kuusamon, Suomussalmen, Hyrynsalmen, Taivalkosken, Sallan, Savukosken, Pelkosenniemen, Sodankylän, Muonion, Kolarin, Kittilän, Inarin, Utsjoen ja Enontekiön kunnissa. Luonnonvarakeskus toteaa, että alueelliset rajoitukset suuntaavat metsästyksen niille seuduille, joissa ahman aiheuttamia vahinkoja porotaloudelle eniten kirjataan. Vaikka ahma näyttää laskentojen perusteella viime vuosina vähentyneen kolmen pohjoisimman kunnan (Inari, Utsjoki, Enontekiö) muodostamalla alueella, kahdeksan ahman saalismäärästä vain osa tulee käytetyksi mainitulla alueella. Ahmojen määrään tällä alueella vaikuttanee olennaisesti Pohjois-Norjassa harjoitettu ahmapyynti, joka on ollut, voimaperäistä viime vuosina. Asetuksen on esitetty olevan voimassa 31 päivään heinäkuuta 2022, jolloin päättyy metsästysvuosi 2021 –2022. Ahmanmetsästyksen tulisi päättyä ennen tammikuun 20. päivää, jotta vältettäisiin synnyttäneiden naaraiden joutuminen saaliiksi.</p>	
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.	<p>Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan vuoden 2021 helmikuussa ahmoja oli arviolta 390-400 yksilöä, joista liikkui poronhoitoalueella 160–170 ahmaa ja poronhoitoalueen ulkopuolella todennäköisimmin 231 yksilöä.</p> <p>Perusteluissa todetaan, että riistakolmioilla laji runsastui vuosijaksolla 1990-2021 keskimäärin 9,4 % vuodessa. Vuoden 2021 kanta-arvio on hieman suurempi kuin vuoden 2020 arvio (385-390 yksilöä). Yksilömäärän</p>	

	<p>kasvu on ollut viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana aiempaa voimakkaampaa.</p> <p>Suomessa kirjattiin vuonna 2020 ahman tappamia poroja 3434 kappaletta (2137 vuonna 2019:) ja laskennallinen vahinkoarvo oli noin 5,9 miljoonaa euroa (2019 vastaava luku noin 3,7 miljoonaa euroa). Vuoden 2021 (10.11.2021 mennessä) ahman tappamia poroja on ilmoitettu 1678 kappaletta, jonka laskennallinen arvo on noin 3,4 miljoonaa euroa. Muulle kuin poronhoidolle aiheutuvat ahmojen vahingot ovat olemattomat.</p> <p>Lukumäärällisesti esitetään asetuksen voimassaoloajalle kahdeksan (8) yksilön ahmakiintiötä pohjoiselle ja itäiselle poronhoitoalueelle. Määrä olisi sama kuin viime metsästyskautena.</p> <p>MTK:lla ei ole huomautettavaa tehtyyn esitykseen.</p>	
Suomen riistakeskus	<p>Suomen riistakeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa luonnoksesta maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi poikkeusluvalla sallittavasta ahman metsästyksestä metsästysvuonna 2021-2022. Asetusluonnoksessa esitetään suurimmaksi sallituksi saalismääräksi kahdeksaa ahmaa metsästysvuonna 2021-2022. Suurin sallittu saalismäärä ei ole määrä, joka tulisi saavuttaa, vaan se asettaa Suomen riistakeskuksen lupaharkinnalle ahmojen määrää koskevan rajoituksen, jonka puitteissa voidaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen myöntää vahinkoperusteisia poikkeuslupia pahimmille vahinkoalueille erityisen merkittävien vahinkojen estämiseksi.</p> <p>Suomen riistakeskus toteaa, että ahman aiheuttamat porovahingot ovat edelleen olleet suuret. Vuoden 2021 (10.11.2021 mennessä) ahman</p>	Muistion sivulle 4 korjattu direktiiviraportointivuosiksi 2013-2018.

tappamia poroja on ilmoitettu 1678 kappaletta. Koko vuoden 2020 määrä oli 3434 poroa.

Suomen riistakeskus yhtyy muistiossa todettuun, että ahmojen aiheuttamien porovahinkojen ehkäisemiseksi ei ole metsästyksen ohella käytännössä toteutettavissa muita tyydyttäviä ratkaisuja, sillä vapaasti laiduntavien porojen suojaaminen on käytännössä mahdotonta, ja vahinkoja syntyy porojen valvonnasta ja laitumilla läsnäolosta huolimatta (usein yöaikaan).

Muita tyydyttäviä ratkaisuja pohdittaessa porovahinkoja aiheuttavien ahmojen siirrot edellyttäisivät siirroille soveltuvia vastaanottoalueita ja myönteistä suhtautumista siirtohankkeeseen poronhoitoalueen eteläpuolisilla alueilla. Suomen riistakeskus yhtyy ministeriön muistiossa ja ahmakannan hoitosuunnitelmassa todettuun, että siirtoistutuksiin voitaisiin ryhtyä vain, mikäli paikallisen väestön asenteet hanketta kohtaan ovat riittävän myönteisiä. Sen lisäksi, että paikallisen väestön suhtautuminen siirtoihin on aiemmissa selvityksissä (esim. Pohjois-Savo, Keski-Suomi) ollut varsin kielteinen, on myös syytä huomioida ahmakannan luontainen levittäytyminen ja runsastuminen viime vuosina näillä alueilla. Muutamien yksilöiden siirroilla ei siten olisi käytännössä merkitystä kyseisten alueiden tai muun eteläisen Suomen ahmakannalle ja sen kehittymiselle edelleen suotuisaan suuntaan.

Huomiot Luonnonvarakeskuksen lausunnosta ja Suomen ahmakannan kehityksestä

Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan vuoden 2021 kevättalvella ahmoja oli 390–400 yksilöä, joista eleli poronhoitoalueella 160–170 ahmaa ja poronhoitoalueen ulkopuolella todennäköisimmin 231 yksilöä. Suomen ahmakannan yksilömäärä on kasvanut 1990-luvun alkupuoleen verrattuna noin kymmenkertaiseksi. Kanta on runsastunut keskimäärin noin 10 % vuodessa. Yksilömäärän kasvu on ollut viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana aiempaa voimakkaampaa.

Arvio ahmakannasta ja sen kehityksestä pohjautuu riistakolmiolaskentoihin ja kolmen pohjoisimman kunnan (Enontekiö, Inari, Utsjoki) osalta Metsähallituksen koordinoimiin ja yhdessä paliskuntien kanssa suorittamiin aluelaskentoihin vuosina 2020–2021. Näin meneteltiin, koska kolmen pohjoisimman kunnan ahmat keskittyvät tunturialueelle, missä on riistakolmioita erittäin vähän.

Vahinkomäärät ja vahinkojen korvaaminen

Suomen riistakeskus toteaa, että asetuksessa määritellyn suurimman sallitun saalismäärän kohdentaminen pohjoisen ja itäisen poronhoitoalueen kannanhoitoalueelle on perusteltua erityisen merkittävien porovahinkojen vähentämiseksi ja valtion talousarvioon petokorvauksiin varattujen määrärahojen riittämiseksi porovahinkokorvauksiin EU-komission asettama 10 miljoonan euron maksuvaltuus huomioiden.

Alueellisten riistaneuvostojen näkökannat

Tämän lausunnon valmistelua varten saatiin palautetta Lapin ja Oulun alueellisilta riistaneuvostoilta. Lapin alueellinen riistaneuvosto kannattaa maa- ja metsätalousministeriön asetusluonnosta. Oulun alueelliselta riistaneuvoston jäseneltä saadussa kommentissa kiinnitetään huomiota siihen, ettei Pudasjärven kaupungin alue kuulu alueeseen, jossa kiintiötä voisi käyttää. Kommentissa nähdään, että alueen paliskuntarakenne ja ahmojen reviirit Taivalkosken kunnan rajalla sekä vahinkokehitys puoltaisivat Pudasjärven kaupungin lisäämistä alueeseen, johon ahman poikkeuslupia voisi myöntää. Kommentissa nähdään myös, että Syötteen kansallispuiston alue ahmareviireihin nähden on niin rikkonainen, että Naturan suojeluperusta pelkästään tuolla alueella ei täyty.

	<p>Muu huomiot</p> <p>Suomen riistakeskus kiinnittää huomiota siihen, että asetusmuistion luonnoksen sivulla 4. viitataan luontodirektiivin raportoinnin osalta vuosien 2007-2012 raportointiin, vaikka viimeisin raportointi koskee vuosia 2013-2018.</p> <p>Lopuksi</p> <p>Suurin osa valtion suurpetovahinkojen korvaamisen momentille varatuista määrärahoista on jo vuosia kohdentunut ahman aiheuttamien porovahinkojen korvaamiseen. Käytännössä ahman aiheuttamat porovahingot ovat olleet vuodesta riippuen lähes yhtä suuret tai jopa suuremmat kuin muiden suurpetojen aiheuttamat vahingot yhteensä. Suomen riistakeskus toteaa täten, että ahman aiheuttamien vahinkojen vähentämisellä on edelleen talousarvioon varattujen määrärahojen puitteissa suuri vaikutus petovahinkojen korvaamiseen täysimääräisenä porovahinkojen osalta.</p> <p>Erittymisen merkittävää vahinkoa aiheuttavien ahmojen poikkeusluvanvarainen vahinkoperusteinen metsästys voidaan nähdä kohdennettuna toimenpiteenä pahiten ahmavahingoista kärsivien paliskuntien, tokkakuntien ja yksittäisten poronhoitajien elinkeinon jatkuvuuden ja kannattavuuden turvaamiseksi.</p>	
Saamelaiskäräjät	<p>Ahma tappaa poroja saamelaisten kotiseutualueella ympäri vuoden. Ahmalle suotuisissa oloissa yksi yksilö voi raadella yön aikana kymmeniä poroa. Tilanteisiin, joissa ahman aiheuttamat porotuhot kasvavat kohtuuttomiin mittoihin, on oltava riittävät keinot puuttua. Saamelaisten kotiseutualueella, joka kuuluu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuun alueeseen, ahman aiheuttamat vahingot on saatava</p>	

	<p>siedettäviin mittasuhteisiin, jotta saamelaisten edellytykset harjoittaa poronhoitoa pe-rinteisenä elinkeinonaan turvataan. Tämä on mahdollista vahinkoa tekeviä ahmayksilöitä poistamalla.</p> <p>Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan on ymmärrettävää, että ahmakiintiön määrittelyssä on noudatettava varovaisuusperiaatetta. Ahmojen suurimmaksi sallituksi saalismääräksi ehdotetaan kahdeksaa yksilöä. Saamelaiskäräjät huomauttaa, että suurpetojen kantoja laskettaessa tulee ottaa huomioon myös Norjan, Ruotsin ja Venäjän kantojen vaikutus Suomen puolella. Saamelaiskäräjien tietojen mukaan Norjassa tehdyt ahmakantojen pienennykset ovat vaikuttaneet suoraan Suomen puolelle ahman aiheuttamien vahinkojen määrään. Kannan pienennys Norjan puolella on näkynyt ahmavahinkojen määrän laskuna Suomen puolella. On kuitenkin huomioitavaa, että Norjassa tehdyt ahmakantojen vähennykset eivät ole pitkävaikutteisia. Ahmakannat ovat niin Suomessa, Norjassa, Ruotsissa kuin Venäjälläkin elinvoimaiset. Yksilömääriin perustuvien rajoitusten sijasta asetuksessa tulisi huomioida painokkaammin alueelliset ahman aiheuttamat vahingot ja niihin reagoimisen mahdollisuus joustavasti. Suurin sallittu saalismäärä ei ole poistoluville annettava tavoite, vaan niiden myöntämiselle asetettava rajoite. Niinpä määrä on tarpeellista asettaa riittävän korkeaksi, jotta se mahdollistaa todellisen tilanteen kanssa toimimisen ennalta tuntemattomien luonnonolojen edellyttämällä tavalla.</p> <p>Saamelaiskäräjät esittää ahmakiintiöksi 12 yksilöä metsästysvuodelle 2021-2022. Saamelaiskäräjät esittää, mikäli 12 ahman kiintiön täytyttyä ilmenee vielä suuria vahinkoja tekeviä yksilöitä, olisi niille mahdollisuus hakea erityistä poistolupaa.</p>	
Lapin liitto	<p>1. Lapin liitto kannattaa MMM:n esitystä joka mahdollistaa rajoitetusti ahmojen vahinkoperusteisen poistamisen porovahinkojen vähentämiseksi. Lisäksi Lapin liitto pitää hyvänä ministeriön linjausta olla kehittämättä reviiripohjaista korvausjärjestelmää ahmalle. Reviiripohjaisen järjestelmän haasteet liittyvät erityisesti korvausten oikeudenmukaiseen kohdentamiseen ahmojen liikkua yli paliskuntien rajojen.</p>	

	<p>2. Haluamme korostaa, että ahmojen aiheuttamien porovahinkojen saattaminen kohtuulliselle tasolle edellyttää ministeriön esitystä (8 kpl.) suuremman sallitun saalismäärän asettamista. Vuodesta 2017 aloitettu vahinkoperusteinen poistaminen (8 kpl /vuosi) ei näyttäisi vaikuttaneen ahman suojelutason heikkenemiseen millään tavoin. Valitettavasti myös ahman tappamien porojen määrä on edelleen hälyttävän korkealla tasolla: v 2018, 2441 kpl, 2019, 2137, 2020, 3431 kpl ja tähän (11.10.2021) mennessä 2021, 1678 kpl. Huomionarvoista on, että esitettyä mittavamman kiintiön asettaminen ei itsessään johda yhdenkään ahman poistoon. Perustuen kokemuksiin aiemmilta metsästysvuosilta 2016–2020 ja Luken kanta-arvioon ahmakannan runsastumisesta Lapin liiton suositus on, että kiintiön tulisi olla vähintään 15- 20 yksilöä.</p> <p>3. Esitetty kahdeksan yksilön kiintiö vaikuttanee ainoastaan paikallisesti vahinkojen määrään, mutta vaikutukset kaikkiin poronhoitoalueen ahmavahinkokertymiin lienevät hyvin rajalliset. Pidämme tärkeänä että tarvittaessa asetus olisi laajennettavissa koko poronhoitoaluetta koskevaksi.</p> <p>4. Lapin laajat erämaat ja harva havainnoitsija- ja tieverkosto asettavat haasteita petojen havainnoinnille. Ahmojen kanta-arvioiden määrittämiseksi on tärkeää että tutkimukselle osoitetaan riittävät resurssit.</p> <p>5. Viitaten KHO:n 2020:31 ratkaisuun pidämme tärkeänä, että prosessi on jatkossa sujuva, eikä siitä aiheudu tarpeetonta viivettä lupien myöntämiselle. Olisi myös kohtuutonta mikäli paliskunnille aiheutuisi prosessista merkittävästi lisäkustannuksia ja ylimääräistä työtä.</p>	
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	<p>Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on vastaanottanut lausuntopyyynnön koskien luonnosta maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi ahman metsästämisestä metsästyskaudella 2021-2022.</p> <p>ELY-keskuksen Elinkeino, työvoima ja osaaminen -vastuualue ja Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue ovat valmistelleet osuutensa ja vastaavat itsenäisesti omasta osiostaan.</p>	

Elinkeino, työvoima ja osaaminen -vastuualue

ELY-keskuksen elinkeino, työvoima ja osaaminen -vastuualue pitää maa- ja metsätalousministeriön esitystä ahmakiintiöasetukseksi perusteltuna, sillä ahman aiheuttamien kohtuuttoman mittavien porovahinkojen ehkäisemiseksi ei ole olemassa muuta tyydyttävää ratkaisua. Intensiivisestä paimennuksesta riippumatta ahma aiheuttaa vahinkoja. Suuria porovahinkoja aiheuttavia ahmayksilöitä tulee voida poistaa vahinkokehityksen katkaisemiseksi.

Elinkeino, työvoima ja osaaminen -vastuualueen lausunnon on valmistellut porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen.

Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Ahman pyydystäminen Natura 2000-alueella

Lausunnon kohteena on kuudes kausi, jolloin ahman metsästäminen mahdollistava poikkeusasetus on valmistelussa ja sen nojalla metsästyksestä poikkeamista koskevan luvan myöntäminen mahdollista toteuttaa. Lapin alueella on metsästetty vuosina 2017-2021 yhteensä 21 ahmaa Natura 2000 -alueilla, joiden suojeluperusteena on ahma. Natura-alueiden tietolomakkeissa on arvioitu kunkin alueen yksilömäärä vaihdellen 1-5 yksilöstä 6-10 yksilöön. Natura-alueiden suojelutavoitteeksi on määritelty lajien sekä niiden elinympäristöjen tilan säilyttäminen turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys.

Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on aiempien metsästyskausien asetusvalmisteluista antamissa lausunnoissaan vuodesta 2017 lähtien kiinnittänyt maa- ja metsätalousministeriön huomiota siihen, että metsästyksen kohdistuessa Natura 2000 -alueelle, jonka suojeluperusteena on ahma, tulee menettelyyn soveltaa luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa ja luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettuja Natura-vaikutusten arviointi- ja lausunnotmenettelyä koskevia säännöksiä. Riistakeskuksen vuosina 2017-2020 Natura-alueille myöntämässä

poikkeuslupapäätöksissä tämä tarkastelu on suojeluperusteena olevan ahman osalta pääsääntöisesti puuttunut.

Korkeimman hallinto-oikeuden 25.3.2020 antaman vuosikirjaratkaisun KHO:2020:31 mukaan poikkeusluvan myöntäminen ahman tappamiseen Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla edellyttää lähtökohtaisesti Natura-arviointia. KHO:n mukaan ei ole voitu sulkea pois sitä, että Suomen riistakeskuksen päätöksellä sallittu valituksen kohteina olleiden kahden ahman tappaminen vaikuttaa merkittävästi Natura-kohteiden suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin. Näin ollen poikkeusluvan myöntäminen ilman asianmukaista Natura-arviointia on ollut vastoin luonnonsuojelulain 65 §:ää.

Pyyntikaudella 2020-2021 Lapin Natura-alueille kohdistui kaksi poikkeushakemusta, joista Käsivarren erämaan Natura-alueelle myönnettiin poikkeuslupa. Tarvantovaaran erämaan Natura-alueelle kohdistunut poikkeuslupahakemus hylättiin, koska Natura-arvioinnin perusteella ja varovaisuusperiaate huomioiden ei voitu varmistua siitä, että ahman poikkeuslupametsästyksellä ei ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia suojeluperusteena olevaan ahmaan.

Ympäristö -vastuualue viittaa Euroopan yhteisön tuomioistuimen ratkaisuun C-127/02 (ns. Waddensee), jonka mukaan Natura-arviointi tulee tehdä, ellei objektiivisiin seikkoihin perustuen ole poissuljettua, että kyseessä oleva suunnitelma tai hanke vaikuttaisi alueen suojeluperusteisiin merkittävästi erikseen tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa. Näin ollen ahman pyynti voidaan hyväksyä vasta sitten, kun tieteellisen arvioinnin perusteella ei jää järkevää epäilyä pyynnin haitattomuudesta lajin suojeluun kullakin Natura-alueella, jonka suojeluperusteena ahma on.

Ympäristö -vastuualue on aiempien vuosien asetusluonnoksista antamissaan lausunnoissa esittänyt seurantaan toteutuneiden pyyntien vaikutuksesta. Oleellista olisi tietää, miten pyynti on vaikuttanut Natura-alueen ahmakantaan. Asetusmuistiossa esitetään arvioita ahmakannasta, mutta lähinnä porotaloudelle

aiheutuneiden vahinkojen määrän avulla. Ympäristö -vastuualue katsoo, että ilmoitettujen porovahinkojen määrää ei voida pitää riittävänä tietona arvioitaessa ahmakannan kokoa Natura-alueella. Porovahinkoihin vaikuttavat muutkin tekijät, mm. sää- ja lumiolosuhteet ja se, että ahma on osin haaskoja hyödyntävä eläin. Ympäristö ja luonnonvarat vastuualue korostaa, että Natura-arviointien perusteena tulee olla mahdollisimman luotettava kannanarvio.

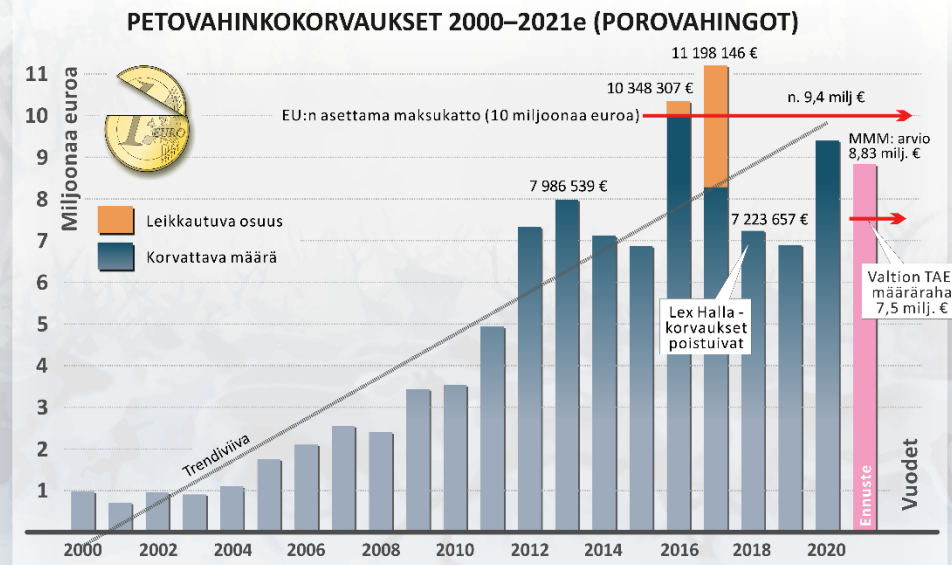
Ympäristö -vastuualue viittaa EU:n luontodirektiivin 6 artiklan tulkintaoppaaseen, jonka mukaan asianmukaisessa arvioinnissa käsitellään kaikkia alueen koskemattomuuteen vaikuttavia tekijöitä, jotka on määritelty alueen suojelutavoitteissa ja tietolomakkeessa. Ympäristön käytössä vallitseva varovaisuusperiaate puoltaa myös luvan epäämistä, kun otetaan huomioon suojelutavoitteen turvaaminen. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti arviointia ei saa jättää suorittamatta sen vuoksi, että vaikutusten merkittävydestä ei ole varmuutta. Asianmukaiselle Natura-vaikutusten arvioinnille on oikeuskäytännössä (mm. EYTI asia C-304/05 ja EYTI asia C-43/10) asetettu korkeat vaatimukset.

Asetuksen ja mahdollisten poikkeuslupien aikataulu

Asetuksen täytäntöönpano ja sen nojalla mahdollisesti annettavien poikkeuslupapäätösten valmistelu ajoittuu jälleen vuoden vaihteessa pidettävälle lomakaudelle. Natura-arvioinnista annettavan ELY-keskuksen lausunnon valmistelu osoitti jo viime kaudella useita täydennystarpeita paliskunnille. Lisäksi ahman lisääntymisaika alkaa helmikuussa, jolloin se rajaa omalta osaltaan lausuntojen antamista ja myös lupakäsittelyä. ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että asetuksen valmistelu olisi hyvä ajoittaa siten, että Natura-alueille mahdollisesti kohdistuvien poikkeuslupahakemusten Natura-arvioinneista annettavien lausuntojen laatimiselle jää tosiasiallisesti riittävä valmistelu-aika.

Ahman poikkeuslupametsästyksen Natura-alueilla on osoittautunut hallinnollisena prosessina erittäin haasteelliseksi poikkeuslupamenettelyn tiukan aikataulun ja Natura-arvioinnille oikeuskäytännössä asetettujen korkeiden vaatimusten vuoksi. Tämän vuoksi Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue pitää edelleen tarpeellisena

	<p>reviiriperusteisen korvausjärjestelmän selvittämistä. Asetusluonnoksessa tulisi perustella, miksi reviiriperusteisen korvausjärjestelmän selvittämistä ei voida toteuttaa Lapin alueella.</p> <p>Ahmanaaraan pyynti Riistakeskuksen myöntämässä poikkeuslupapäätösten ehdon mukaan pyynnissä tulee pyrkiä varmistamaan, ettei saaliiksi kohdennu ahmanaa, jolla on pennut pesässä tai jota alle vuoden ikäinen pentu seuraa. Ympäristö -vastuualue pitää huolestuttavana, jos pyyntitilanteessa ei varmisteta, onko kyseessä lupaehdon tarkoittama ahmanaa. Vastuualue kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että aiempien vuosien pyyntien kohdistuminen synnyttäneisiin ahmanaraisiin on syytä selvittää ja harkita selvityksen perusteella uuden luvan epäämistä aiemmin huolimattomasti toimineelta luvanhakijalta. Asetuksen tarkoittaman pyynnin kohteena ovat ns. juoksuahmat, jotka kulkevat alueen läpi. Arvioitaessa ahmojen poiston vaikutusta alueen ahmapopulaatioon, on huomattava, että myös pennut ovat osa alueella olevaa ahmapopulaatiota.</p> <p>Ahman metsästystä koskevien päätösten ja pyyntitietojen toimittaminen ELY-keskukselle</p> <p>Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue pitää edelleen välttämättömänä, että Suomen riistakeskus toimittaa <u>sekä poikkeuslupapäätökset että tiedot toteutuneista pyynneistä</u> myös Lapin ELY-keskukselle, koska ELY-keskus on luonnonsuojelulain 6 §:n nojalla toimialueellaan ylin luonnonsuojelua valvova viranomais.</p>	
Paliskuntain yhdistys	Maasuurpetojen aiheuttamat porovahingot (Kuva 1) ovat kasvaneet voimakkaasti 2000-luvun aikana. Ahma aiheuttaa selvästi suurimman osan porovahingoista. Määrällisesti suurimmat vahinkokertymät ovat saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluvissa tunturipaliskunnissa, joissa ahma aiheuttaa suurimmat vahingot. Myös itärajan paliskunnissa Inarista Suomussalmelle vahinkokertymät ovat mittavat.	

Kuva 1. Petovahinkokorvausten kasvu maasuorpetojen aiheuttamien porovahinkojen osalta 2000–2021.

Paliskuntain yhdistys näkee äärimmäisen tärkeänä toimet petovahinkojen vähentämiseen. Niukat resurssit ja jatkuva pelko porovahinkojen korvaamiseen varattujen määrärahojen loppumisesta aiheuttavat paineita ja turhia ristiriitoja poronhoidolle. Korvaussummia on jo aiempina vuosina jouduttu leikkaamaan, joten korvauskatto ja porovahinkojen korvaamiseen varatun määrärahan vähäisyys vaikuttavat poroelinkeinoon oikeutettuun tarpeeseen voida säädellä petokantoja poikkeuslupien avulla. Valtion talousarvioon on varattu vuoden 2021

suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen korvaamiseen vain 7,5 miljoonaa euroa, mikä ei tule riittämään vahingonkorvauksiin. Suurpetokannat tulee pitää sellaisella tasolla, että niiden aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen varattu määräraha riittää korvausten täysimääräiseen maksuun.

Suurpetojen aiheuttamat vahingot vaikuttavat poronhoitoon monella tavalla. Pahimmilla vahinkoalueilla peto-ongelmien aikaansaama taloudellinen, sosiaalinen ja psyykinen paine on kova. Petovahinkokorvaukset eivät kata porotaloudelle pedoista aiheutuvia vahinkoja edes siinä tilanteessa, että ne maksetaan nykyisen korvausjärjestelmän puitteissa täysimääräisinä vahingonkäräjille. Korvaukset eivät kuitenkaan ratkaise varsinaista ongelmaa. Porovahinkojen vähentämisen ainoa mahdollisuus on petokantojen tehokkaampi kontrollointi. Tästä huolimatta luvan saannin edellytyksenä pidetään vahinkojen kerryttämistä. Poronomistajat pakotetaan kustantamaan petokantojen ylläpitoa omaisuudellaan entistä mittavammassa määrin. Asiassa tulee huomioida myös Suomen velvoitteet saamelaisten oikeuksia koskien. Kohtuuttoman suureksi paisuva ahmakanta uhkaa saamelaisten oikeuksia harjoittaa kulttuuriaan ja elinkeinojaan saamelaisten kotiseutualueella.

1 §: Suurin sallittu saalismäärä

Esitys saaliiksi saatujen ahmojen enimmäismäärästä on kahdeksan yksilöä. On ymmärrettävää, että varovaisuutta noudatetaan, kun puhutaan suurpedosta. Koko maan ahmakannan koko on kuitenkin jatkanut kasvuaan poistoista huolimatta.

Petokantojen hallinnassa ja kannanhoidossa on huomioitava todelliset vahingot ensisijaisina poistolupien perusteina.

Ahman saalistusteho on hyvin pitkälti riippuvainen lumiolosuhteista, joten vuosittainen vaihtelu kertyvissä vahingoissa on suurta. Ahmalle suotuisissa oloissa vahinkoja kertyy erittäin paljon, kun taas porolle suotuisissa lumioloissa vahinkomäärät ja näin myös poistolupien käytön tarve jäävät pienemmiksi. Kevättalven lumiolojen ennakointi metsästyskauden alussa on kuitenkin täysin mahdotonta, joten poikkeuslupien määrää säädettäessä tulee jättää riittävästi liikkumavaraa tarpeeseen ja tilanteeseen perustuvalla lupaharkinnalla.

Yksilömääriin perustuvien rajoitusten sijasta asetuksessa tulisi huomioida painokkaammin alueelliset vahinkokertymät, tilanteet ja niihin reagoimisen mahdollisuus joustavasti. Suurin sallittu saalismäärä ei koskaan ole poistoluville annettava tavoite vaan niiden myöntämiselle asetettava rajoite. Niinpä määrä on tarpeellista asettaa riittävän korkeaksi, jotta se mahdollistaa todellisen tilanteen kanssa toimimisen ennalta tuntemattomien luonnonolojen edellyttämällä tavalla.

Suomen ahmoista suuri osa elää poronhoitoalueen ulkopuolella. Kanta on vahvistunut viime vuosien aikana huomattavasti. Ahmat eivät juurikaan aiheuta vahinkoja poronhoitoalueen eteläpuolella. Poronhoitoalueen ahmakannat ovat osa Skandinavian ja Venäjän elinvoimaisiksi määriteltyjä populaatioita. Ruotsissa ja Norjassa samaa ahmakantaa on metsästetty vuosittain, toisin kuin Suomessa. Norjan ja Ruotsin ahmakantojen painopiste on Suomen vastaisilla raja-alueilla. Pyynnin onnistuminen naapurimaissa vaikuttaa vuosittain merkittävästi myös Suomessa tapahtuviin vahinkokertymiin.

Näillä perusteilla Paliskuntain yhdistys esittää, että metsästysvuonna 2021–2022 ahman suurinta sallittua saalismäärää ei rajata, vaan ahman poikkeuslupia voidaan antaa tarpeen mukaan.

2 §: Alueelliset rajoitukset

Luvat on asetuksessa tarkoitettu suunnattavaksi pohjoisen- ja itäisen poronhoitoalueen kannanhoitoalueelle. Alerajaukset tulee poistaa asetuksesta

	<p>kokonaan. Asetuksen tulee huomioida ahmavahinkojen tilanteen kehittyminen koko poronhoitoalueella. Aluerajaus asettaa alueet keskenään eriarvoiseen asemaan. Lupia pitää voida myöntää sinne missä vahinkoja sattuu.</p> <p>3 §: Voimaantulo</p> <p>Asetus on syytä saattaa voimaan viiveettä. Ahmatuhot kärjistyvät talven edetessä ja vahinkomääriä voidaan pienentää aikaisella pyynnillä.</p>	
SYKE	<p>SYKE toteaa luonnoksista seuraavaa:</p> <p>Luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa ahman suojelutaso arvoitiin Suomen alpiinisella alueella (Ylä-Lappi) suotuisaksi ja borealisella alueella (muu Suomi) epäsuotuisaksi, mutta paranevaksi. Tuoreimmassa vuoden 2019 nisäkkäiden uhanalaisuusarvioinnissa ahma luokiteltiin erittäin uhanalaiseksi (EN). Lajin uhanalaisuuden syynä on mm. pieni populaatiokoko ja laitton pyynti. Luonnonvarakeskuksen vuoden 2021 arvion mukaan Suomessa elää noin 390–400 ahmaa. Poronhoitoalueen eteläpuolen ahmakanta on jatkanut hidasta kasvuaan ollen 231 ahmaa. Myös poronhoitoalueen ahmakanta on hieman kasvanut noin 160–170 yksilöön. Sen sijaan kolmen pohjoisimman kunnan alueella elävä Ylä-Lapin skandinaavinen ahmakanta on pienentynyt 29 yksilöön. Talvella 2017–2018 Ylä-Lapin ahmakannaksi arvioitiin 40–60 ahmaa. Pohjoisessa Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa elävä Skandinaavinen ahmakanta onkin viime vuosina pienentynyt voimakkaan pyynnin seurauksena. Norjassa on vuosina 2014–2020 tapettu kaikkiaan 161 ahmaa. Myös Ruotsi ja Suomi ovat vuosittain antaneet kiintiön ahmakannan vähentämiseksi poronhoitoalueella. Suomen kiintiö on ollut vuosittain kahdeksan yksilöä, ja saaliksi on vuosittain saatu 4–8 ahmaa. Suomen ahmasaaliissa on ollut myös lisääntyviä naaraita, mikä vaikuttaa hitaasti lisääntyvän ahma jälkeläistuottoon pidemmällä aikavälillä. SYKE katsoo, että metsästyslupia ei tule myöntää Skandinavian ahmakannan voimakkaan pienenemisen ja lajin uhanalaisuuden vuoksi.</p>	

	<p>SYKE esittää toteutettavaksi ahmakannan hoitosuunnitelmassa (2014) todetut seuranta- ja tutkimustiedon lisäämiseksi tarvittavat toimenpiteet, kuten seurannan tehostaminen ja kehittäminen ja telemetrian käyttö. Samoin lisätutkimukset poikuetuotosta, ahman liikkuvuudesta, ahman aiheuttamista porovahingoista ja siirtoistutusalueiden ahmojen ekologiasta tarvitaan ennen kuin harkitaan metsästyslupien myöntämistä.</p>	
Metsähallitus	Metsähallituksella ei ole asiassa lausuttavaa.	
Suomen luonnonsuojeluliitto	<p>Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa asiasta seuraavaa.</p> <p><i>Yleistä</i></p> <p>Suomen luonnonsuojeluliiton mielestä asetusesitykseen liittyy biologisia ja oikeudellisia ongelmia. Ahman metsästykselle on muita tyydyttäviä vaihtoehtoja, jotka tekevät poikkeusluvista turhia ja lainvastaisia.</p> <p>Asetuksessa esitetään kahdeksan ahman kiintiötä poronhoitoalueelle Kuusamon, Suomussalmen, Hyrynsalmen, Taivalkosken, Sallan, Savukosken, Pelkosenniemen, Sodankylän, Muonion, Kolarin, Kittilän, Inarin, Utsjoen ja Enontekiön kunnissa</p> <p>Ahman suojelua tulee kehittää muilla keinoilla kuin metsästämillä.</p> <p><i>Asetuksen biologisia ongelmia</i></p> <p>Biologisesti koko Suomen ahmakanta ei ole suotuisan suojelun tasolla. Boreaalisen eliömaantieteellisellä vyöhykkeellä ahmakannan suojelutaso arvioitiin luontodirektiivin vuosien 2007–2012 raportoinnissa olevan epäsuotuisa, riittämätön, mutta paraneva. Laji on tuoreessa uhanalaisuusarvioinnissa (2019) arvioitu erittäin uhanalaiseksi. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan vuoden 2021 alussa ahmoja oli 390–400 yksilöä, joista poronhoitoalueella noin 165 ahmaa ja poronhoitoalueen ulkopuolella todennäköisimmin noin 230 yksilöä.</p>	

Euroopassa ahmaa tavataan vain Suomessa, Norjassa, Ruotsissa ja Venäjällä, ja se on meillä tavattavista suurpedoista harvalukuisin. Suomen kanta ei saa niin riittävää täydennystä naapurimaista, että sen uhanalaisuusluokkaa olisi voitu sen takia laskea.

Ahma lisääntyy hitaasti, ja lisääntymisikäisten naaraiden tappaminen heikentää kantaa alpiinisella vyöhykkeellä. Osa poikkeusluvilla tapetuista ahmoista on juuri ollut lisääntyviä naaraita Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa. Skandinavian ahmakanta on voimaperäisen pyynnin kohteena Pohjois-Norjassa Finnmarkin läänissä. Lisäksi Suomen poikkeusluvilla näyttäisi olevan vaikutusta alpiinisen vyöhykkeen ahmakantaan. Tunturi-Lapin ahmakanta onkin pienentynyt viime vuosina. Sen sijaan poronhoitoalueen eteläpuolella ahmakanta on jatkanut hidasta kasvuun, kun sitä ei ole poikkeusluvilla verotettu.

Asetuksen oikeudellisia ongelmia

Asetuksen perusteet ovat tänä vuonna samat kuin aikaisemmin. Tämä on ongelma myös suotuisan suojelutason kannalta, sillä muita tyydyttäviä ratkaisuja kuin poikkeuslupien myöntäminen on olemassa. Huomattakoon erikseen myös ahmaa Natura-alueilla koskeva KHO 2020:31.

Muita tyydyttäviä vaihtoehtoja metsästykselle

1) Kestävin ratkaisu eteläisen poronhoitoalueen muidenkin suurpeto-ongelmiin on siirtää poronhoitoalueen etelärajan pohjoisemmaksi. Esimerkiksi Hallan ja Hossa-Irnin paliskuntien poronomistajille tulisi maksaa luopumiskorvauksia. Näin säästettäisiin pitkällä tähtäimellä paljon petokorvausvaroja. Samalla saataisiin lisää tilaa uhanalaisille suurpedoille ahmalle ja sudelle sekä metsäpeuralle.

2) Tehostetaan vahinkojen tarkistamista

Käsityksemme mukaan ahman porovahinkoja edelleen liioitellaan, vaikka vahinkojen sähköinen ilmoittaminen Riistavahinkorekisteriin on parantanut tilannetta. Ahman metsästyksen sijasta kannattaisi panostaa porovahinkojen tarkistamiseen maastossa. Näin on saatu ennenkin aiheettomia hakemuksia karsittua ja korvausrahat riittämään.

3) Ahmojen tappamisen sijaan niitä kannattaa siirtää

On parempi siirtää ahmoja poronhoitoalueen eteläpuolelle kuin tappaa niitä. Imettävää naarasta ei kuitenkaan pidä edes siirtää. Ahma ei ole aiheuttanut kiistoja alueilla, joille ne ovat luontaisesti siirtyneet.

4) Reviiripohjainen korvausjärjestelmä kokeiluun

Paras, yksinkertaisin ja kaikille helpoin ratkaisu siihen on esitetty reviiripohjainen korvausjärjestelmä. Reviirikohtaista korvausjärjestelmää voitaisiin kokeilla pahimmilla ongelma-alueilla tappamisen sijasta. Kokeilussa voitaisiin testata suurpetojen ja porovahinkojen määrää sekä korvausten riittävyttä. Tätä kokeilua tulee kiirehtiä. Jos kokeilu vaatii säädösmuutoksia, niiden valmistelu on välttämätöntä aloittaa.

Lupaehdoihin selkeyttä, lupia vain riistahallinnon ammattilaisille ja kokonaiskuolleisuus hallintaan

Ahman ja suden poikkeuslupien käytössä on ammuttu ahmanaaraita ja suden alfayksilöitä. Jos poikkeuslupia halutaan antaa, näihin ongelmiin on kaksi ratkaisua:

1) Jos tappolupia myönnetään, ahmanaaraiden (ja vastaavasti susiasetuksessa suden alfayksilöiden) suojelu tulee säätää yksiselitteisiksi ja velvoittaviksi lupaehdoiksi. Esimerkiksi ahmayksilö pitäisi nukkuttaa ja varmistua siitä, että kyseessä ei ole lisääntymisikäinen naaras.

2) Ahman ja suden tappolupien käyttö on aika siirtää yksinomaan Suomen riistakeskuksen, Luonnonvarakeskuksen tai Metsähallituksen riista-ammattilaisille. Näin voidaan nykyistä paremmin varmistua, että pyynti kohdistuu oikeaan yksilöön. – Jos tämä vaatii muutoksia metsästysoikeuksia koskeviin säädöksiin, luvat voidaan rajata valtion alueille, kunnes yksityismaita koskevat säädökset saadaan valmiiksi. Samalla tulee ratkaista myös pannoituslupia koskeva ongelma, joka liittyy metsästysoikeuksiin.

3) Asetuksessa ei ole ihmisen aiheuttamaa kokonaiskuolleisuutta säätelevää säädöstä. Jos asetus annetaan, sen 3 §:ään tulee lisätä: *"Edellä 1 §:ssä säädettyyn määrään luetaan poliisin määräyksellä poistetut, liikenteessä tai muutoin tietoon tulleet kuolleet ahmat."*

Ahman suojelun muita kehittämiskeinoja

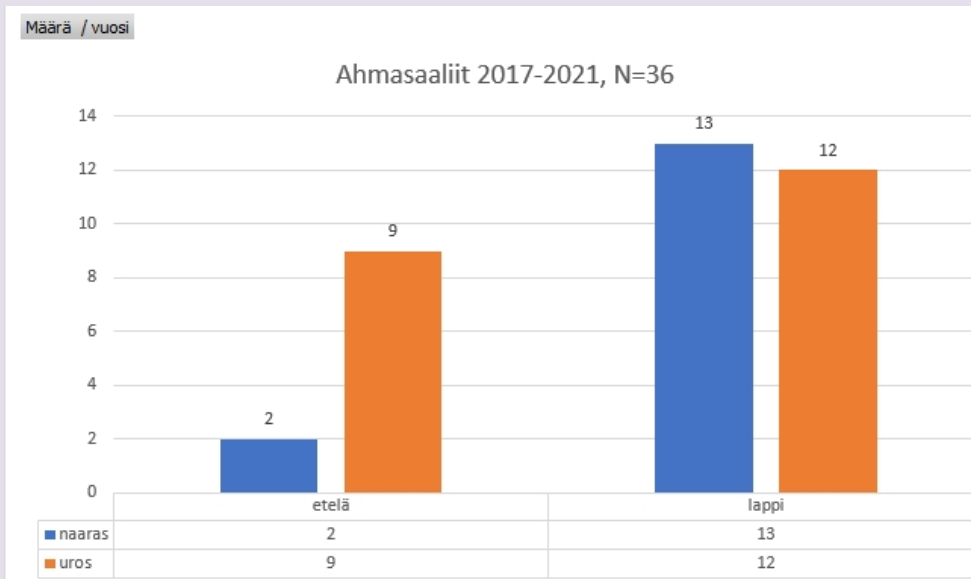
1) Eteläisten paliskuntien vapaata laidunnusta rajoittaa ja niille asettaa tarhauspakko. Petokorvauksia maksettaisiin silloin ainoastaan tarhan sisäpuolella tapahtuneista vahingoista. Huomattakoon, että myös MTK on tehnyt esityksen tällaisista muutoksissa eteläisellä poronhoitoalueella.

2) Salametsästyksen valvontaa, petovahinkojen maastotarkastusta ja ahmatutkimusta tulee tehostaa. Luvallisen metsästyksenkin valvonta on mahdollista, koska asetuksen alueella on vain kolme Metsähallituksen erätarkastajaa. Poronhoitoalueelle olisi korkea aika perustaa eräpoliisin virkoja.

3) Pohjoismaista yhteistyötä suurpetojen suojelussa kannattaa kehittää. Ahman suojelun edistämiseksi olisi erittäin tärkeää saada uusi LIFE-hanke toteutettua. Sillä voitaisiin selvittää lisää myös tulevia mahdollisia ahman siirtoalueita sekä tehdä ahmavalistusta. Tässä Luonnonsuojeluliitto voisi piireineen ja yhdistyksineen olla mukana.

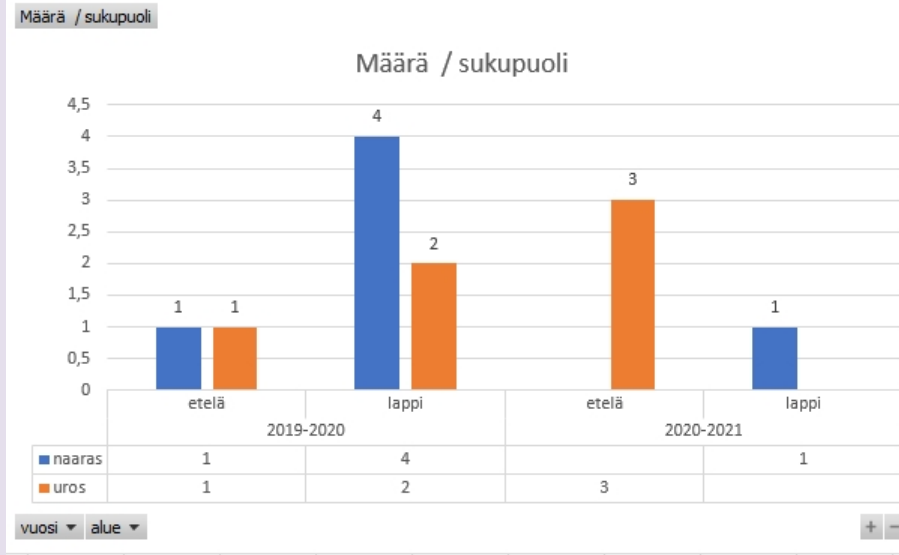
	<p>4) Alueellista yhteistyötä kannattaa kehittää ottamalla ympäristöjärjestöt mukaan alueellisiin riistaneuvostoihin. Syyksi siirtojen vastustamiseen ei riitä, että asioita on käsitelty alueellisissa riistaneuvostoissa, joissa ei ole ympäristöjärjestöjä.</p> <p><i>Yhteenveto</i> Luonnonsuojeluliitto vastustaa jyrkästi ahman rauhoittamisesta poikkeamista ja poikkeuslupien myöntämistä. Esitetyllä metsästyksellä on toisaalta vakavia biologisia ja oikeudellisia ongelmia sekä toisaalta muita tyydyttäviä vaihtoehtoja. Viime talven kokemukset osoittivat, että asetus ja lupaehdot olivat riittämättömät suojaamaan naaraita. Toimin ratkaisu olisi siirtää poronhoitoalueen rajaa pohjoisemmaksi ja määrätä talviaikainen tarhauspakko eteläisiin paliskuntiin.</p>	
<p>Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry</p>	<p>Luonnonsuojeluliitto Tapiola (jäljempänä Liitto) kiittää maa- ja metsätalousministeriötä lausuntopyyynnöstä ja lausuu asetuksesta seuraavaa:</p> <p><i>Ahmakannan kehitys</i> Todettakoon aluksi, että ”viitearvot” suotuisista suojelutasoista ovat lähinnä poliittisia, elleivät ne perustu tieteeseen, joten Ruotsin ahmakannan ”suotuisalla suojelutasolla” ei ole sinänsä mitään merkitystä. Lisäksi Luonnonvarakeskuksen viimeisimmän ahmakannan arvion mukaan kolmen pohjoisimman kunnan osalta (Utsjoki, Inari, Enontekiö) tilanne on huolestuttava sikäli, että ahmakanta on taantunut siellä voimakkaasti noin 35–45 yksilöön. kun vastaava lukema on vuoden 2016 arviossa ollut 40-60 ahmaa.</p> <p>Mainittakoon myös, että asetusmuistiosta puuttuu saalislaskelma viime vuosina tapetuista ahmoista ja näkemys poikkeusluvilla tapettujen ahmojen määrän</p>	

vaikutuksesta ahmakantaan ja saalisjakauma. Nämä ovat vakavia puutteita, koska ne osaltaan selittävät ahman taantumista Suomen pohjoisosissa. (Kaavio 1)

Kaavio 1: Suomen riistakeskuksen myöntämällä poikkeusluvilla tapettujen ahmojen kokonaismäärä ja alueellinen-, sekä sukupuolijakauma. Lähde: Suomen riistakeskuksen ilmoitukset ahmasaaliista 2017-2021.

Yllä olevasta kaaviosta näkyy selvästi naaraiden (sininen palkki) yliedustus saaliissa etenkin pohjoisimmista kunnista, rajauksena on käytetty Sodankylää. Vahinkoperusteisin poikkeusluvin on onnistuttu hävittämään merkittävä lisääntymispotentiaali. Kaaviossa kaksi (2) viimeisimmän kahden vuoden ajalta esitetty saaliskertymä osoittaa kehityksen suunnan.

Kaavio 2: kahden viimeisimmän metsästysvuoden saalisjakauma. . Lähde: Suomen riistakeskuksen ilmoitukset ahmasaaliista 2017-2021.

Liitto muistuttaa, että ilmaston lämpeneminen vaikeuttaa jatkossa pohjoisiin olosuhteisiin sopeutuneiden eläinten selviytymistä ja tämä tulisi ennalta varautumisen periaatteen mukaan ottaa huomioon.

Ahman aiheuttamat vahingot suhteessa kiintiöön

Asetusmuistiossa todetaan sivulla 2: ”Poronhoitoalueen ahman

porotalouselinkeinolle aiheuttamat vahingot ovat edelleen huomattavat.” Ahman

suojelusta poikkeamiseen ei ole perusteita, koska sillä ei näytä olevan toivottua vaikutusta petovahinkoihin.

	<p>Kuten Liitto on aiemmissa lausunnoissaan todennut, vain todennetut ja tarkistetut, sekä aukottomasti dokumentoidut vahingot tulee korvata. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota porojen ylilaidunnukseen ja maaston kulumiseen pohjoisilla alueilla. Lisäksi tulee huolehtia, että mm. Metsähallituksen erätarkastajilla on riittävät resurssit suorittaa valvontaa. Alueet ovat kohtuuttoman suuret verraten henkilöresurssiin.</p> <p>Yhteenveto</p> <p>Asetusmuistiossa ei ole esitetty perusteita kahdeksan (8) ahman suojelusta poikkeamiseksi.</p>	
WWF	<p>Ahma on Suomessa erittäin uhanalainen laji, jonka ainoa uhka ja uhanalaisuuden syy on pyynti¹ – sekä laitton että laillinen. Ahma aiheuttaa suurpedoista eniten provahinkoja, ja on tärkeää, että ahman aiheuttamat tappiot porotaloudelle korvataan oikeudenmukaisesti. Erittäin uhanalaisen ahman metsästys ei ole oikea keino sen suojelun ja poronhoidon intressien yhteen sovittamiseen.</p> <p>WWF on toistuvasti esittänyt ja esittää edelleen, että tärkein toimenpide ahman suojelun ja poronhoidon yhteensovittamisessa olisi siirtyä reviiripohjaiseen, ahman onnistuneiden pesintöjen määrän perusteella paliskunnalle maksettavaan provahinkojen korvaukseen. Maakotkan kohdalla näin on toimittu jo pitkään ja hyvin tuloksin. Maakotkan esimerkki osoittaa, että reviiripohjaisen korvausjärjestelmän myötä lajiin kohdistuva vaino on käytännössä loppunut ja asenteet maakotkaa kohtaan ovat muuttuneet positiiviseen suuntaan. Ruotsissa siirryttiin reviiripohjaiseen ahman aiheuttamien provahinkojen korvaukseen jo 1990-luvulla, ja sen jälkeen Ruotsin poronhoitoalueen ahmakanta on kasvanut merkittävästi.</p> <p>Norjassa suurpetojen poistot tehdään suurelta osin viranomaistyönä. Nykyistä huomattavasti parempi ratkaisu Suomessakin olisi palkata poronhoitoalueelle</p>	

valtion erävalvojia, joiden tehtävänä olisi poikkeusluvin tehtävät suurpetojen poistot sekä suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen tehostettu maastotarkastus. Vaihtoehtoinen ratkaisu merkittäviä porovahinkoja aiheuttavan ahmayksilön poistamiseksi on ottaa se elävänä kiinni ja – jos kyseessä ei ole imettävä naaras – siirtää se vahvistamaan ahmakantaa muualle.

WWF:n esitykset

- **WWF vastustaa poikkeuslupien myöntämistä ahmalle**, kunnes myös poronhoitoalueen ahmakannan voidaan osoittaa olevan koko levinneisyysalueellaan selkeästi elpymässä nykyisestä erittäin uhanalaisesta asemastaan. Tällä hetkellä ahmakannan kehitys varsinkin ns. tunturiahman ja Suomen kolmen pohjoisimman kunnan osalta on päinvastainen.
- Porotalouden ja suurpetojen yhteensovittamiseen tulee hakea kestävämpiä ratkaisuja kuin nyt esitettävä erittäin uhanalaisen lajin metsästys. Lupaavin ratkaisu olisi **siirtyä reviiripohjaiseen, ahman onnistuneiden pesintöjen määrän perusteella paliskunnalle maksettavaan porovahinkojen korvaukseen.**
- Mahdollisten erityisen merkittäviä porovahinkoja aiheuttavien yksilöiden poistamiseksi on tarjolla ”muu tyydyttävä ratkaisu”, kyseisten tarkasti valikoitujen yksilöiden siirto muualle poronhoitoalueelle ja poronhoitoalueen eteläpuoleiseen Suomeen.
- Lisäksi on panostettava ahman hoitosuunnitelman mukaisesti nykyistä enemmän ahmojen **laittoman tappamisen ehkäisyyn sekä erävalvonnan ja petovahinkojen maastotarkastuksen tehostamiseen.** Erävalvonnan resursseja on tuntuvasti lisättävä, ja kokeilemisen arvoinen ratkaisu olisi palkata poronhoitoalueelle valtion erävalvojia, joiden tehtävänä olisi poikkeusluvin tehtävät suurpetojen poistot ja siirrot sekä suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen tehostettu maastotarkastus.
- Koska varsinkin poronhoitoalueen pohjoisosissa osa ahman tappamiksi ilmoitetuista poroista on ollut nälkiintyneitä, tulee poromääriin ja porolaidunten kuntoon kiinnittää enemmän huomiota. Suurimpien sallittujen poromäärien ylitykseen tulee puuttua tehokkaasti, esimerkiksi niin että petovahinkokorvauksia maksettaisi vain niihin paliskuntiin, joissa ei ylitetä asetuksen mukaista suurin sallittua poromäärää.

	<ul style="list-style-type: none"> • Jos maa- ja metsätalousministeriö kaikesta huolimatta päättää sallia erittäin uhanalaisen ahman pyynnin, poikkeuslupia ei missään tapauksessa tule myöntää: <ul style="list-style-type: none"> o Natura 2000 -alueille, joiden suojeluperusteena ahma on o tammikuun jälkeiselle ajalle o paliskuntiin, joissa ylitetään asetuksen mukainen suurin sallittu poromäärä o ellei poikkeusluvan päämäärää ole tuettu selvin ja täsmällisin perusteluin, ja jos riistakeskus ei kykene täsmällisten tieteellisten tietojen perusteella osoittamaan, että poikkeusluvilla kyetään saavuttamaan tämä päämäärä o jos ei ole asianmukaisesti osoitettu jokaisessa yksittäisessä tapauksessa, ettei poikkeusluvalla tavoiteltua päämäärää voida saavuttaa muulla tyydyttävällä ratkaisulla o jos ei ole taattu sitä, ettei poikkeusluvilla haitata ahman kantojen suotuisan suojelun tason saavuttamista koko sen luontaisella levinneisyysalueella o jos niissä ei tarkasti yksilöidä vahinkoja aiheuttavaa yksilöä ja jos niiden perusteella ei tarkasti valvota pyynnin tosiasiallista kohdistumista tiettyyn todennettuun yksilöön <p>Nämä rajaukset tulee kirjata nimenomaisesti asetusmuistioon.</p>	
YM	<p>Vuoden 2019 uhanalaisuusarviossa (Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019) Suomen ahmakanta on arvioitu erittäin uhanalaiseksi (EN) pienen populaatiokoon takia. Lajiin kohdistuvaa pyyntiä pidetään sekä ainoana lajin uhanalaisuuden syynä, että myöskin tulevaisuuden uhkatekijänä. Vaikka Suomen ahmakanta on Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan etenkin viimeisen kymmenen vuoden aikana runsastunut, on lajin tilanne kuitenkin Ylä-Lapin osalta huolestuttava. Maa- ja metsätalousministeriön muistiossa todetaankin, että ahmojen määrä Tunturi-Lapissa on vähentynyt viime vuosina ja että kanta oli alueella selvästi nykyistä suurempi vuosina 2013-2014. Vielä talvella 2017–2018 Ylä-Lapin ahmakannaksi arvioitiin 40–60 ahmaa, kun taas tämän vuoden arvion mukaan ahmoja olisi vain 29. Ympäristöministeriö yhtyy näin ollen Suomen ympäristökeskuksen lausuntoon (SYKE/2021/2962-1) jonka mukaan metsästyslupia ei tulisi myöntää Skandinavian ahmakannan voimakkaan</p>	

	<p>pienenemisen ja lajin uhanalaisuuden vuoksi. Ympäristöministeriö yhtyy myös Suomen ympäristökeskuksen esitykseen, että ahmakannan hoitosuunnitelmassa (2014) olennaisiksi todettuihin tutkimukseen ja seurantaan liittyviin toimenpiteisiin tulisi panostaa. Skandinavian ahmakannan pienenemisen pysäyttäminen edellyttää myös kansainvälisen yhteistyön vahvistamista etenkin Norjan ja Ruotsin kanssa.</p> <p>Lopuksi ympäristöministeriö muistuttaa valtioneuvoston kanslian suosituksesta käyttää Lausuntopalvelua, jossa annetut lausunnot näkyisivät kaikille avoimesti.</p>	
Suomen Metsästäjäliitto	<p>Suomen Metsästäjäliitto kiittää lausuntopyyntöä ja toteaa esityksen kohteena olevasta asetusluonnoksesta seuraavaa:</p> <p>Ahmakannasta</p> <p>Luonnonvarakeskuksen mukaan Suomessa arvioitiin 2021 helmikuussa olleen ahmoja 390 - 400 yksilöä. Asetusesityksen taustamuistossa todetaan, että poronhoitoalueella arvioidaan olevan 160–170 ahmaa ja poronhoitoalueen ulkopuolella todennäköisimmin noin 230 yksilöä. Metsästäjäliiton mielestä edelleen huomionarvoista on, että Suomen ahmakannan yksilömäärä on kasvanut 1990-luvun alkupuoleen verrattuna noin kymmenkertaiseksi ja kanta on runsastunut keskimäärin noin 10 % vuodessa.</p> <p>Luonnonvarakeskuksen lausunnon mukaan ahmakanta on Suomessa kasvanut viime vuosina erityisesti poronhoitoalueen ulkopuolella, jonne poikkeuslupia ei ole kuitenkaan tarkoitus myöntää. Tällä hetkellä muualla maassa arvioidaan olevan enemmän ahmoja kuin poronhoitoalueella. Ahmahavaintoja onkin tehty viime vuosina käytännössä koko maassa.</p> <p>Suomen kolmen pohjoisimman kunnan alueella liikkuu ahmoja, jotka kuuluvat Fennoskandian yhteiseen ahmapopulaatioon. Siellä myös ahman aiheuttamia porovahinkoja tulee erityisen paljon. Skandinavian ahmapopulaation arvioidaan olevan vuonna 2021 1023 aikuista ja yli vuoden ikäistä ahmaa. Ruotsissa on tästä määrästä arvioitu olevan 637 ahmaa ja Norjassa 386. Euroopan puoleisessa osassa Venäjää arvioitiin olleen vuonna 2000 noin 1 500 ahmaa.</p>	

Metsästäjäliiton mielestä on edelleen tärkeää, että metsästyksen mitoitusta ja kohdentamista koordinoidaan yhdessä Ruotsin ja Norjan viranomaisten kanssa, kuten ahman kannanhoitosuunnitelmassa vuonna 2014 on linjattu. Yhteistyö suurpetokysymyksissä on Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan yleisesti kannatettava ja myös edelleen kehitettävä asia.

Vahinkokehityksestä

Ahmakannan porotaloudelle aiheuttamat vahingot ovat viime vuosina olleet euromääräisesti varsin merkittäviä. Vuoden 2021 (10.11.2021 mennessä) ahman tappamia poroja on ilmoitettu 1678 kappaletta, jonka laskennallinen arvo on noin 3,4 miljoonaa euroa. Lisää vahinkoja on luonnollisesti vielä odotettavissa loppuvuonna. Vahingot ovat kuitenkin laskeneet aivan äskettäin, sillä viime vuonna ne olivat peräti 5,9 miljoonaa euroa.

Metsästäjäliitto jakaa ministeriön näkemykseen, jonka mukaan poronhoitoalueella ei ole poikkeuslupapyyntiin lisäksi käytännössä toteutettavissa muita tyydyttäviä ratkaisuja ahmojen aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseksi. Tämä johtuu siitä, että vapaasti laiduntavien porojen suojaaminen on käytännössä mahdotonta ja vahinkoja syntyy erityisesti yöaikaan porojen valvonnasta ja ihmisten laitumilla läsnäolosta huolimatta.

Poikkeuslupamääristä

Lausunnolla olevassa ahmakiintiöasetuksessa esitetään kahdeksan yksilön poikkeuslupakiintiötä pohjoiselle ja itäiselle poronhoitoalueelle. Kiintiön suuruus on sama kuin useina edellisinä metsästysvuosina. Metsästäjäliitto näkee kiintiön asettamisen perusteltuna ja kannattaa ahman poikkeusluvalla tapahtuvaa pyyntiä silloin, kun muita tyydyttäviä ratkaisuja ei ole.

	<p>Metsästäjäliitto tukee ministeriön esitystä, jossa poikkeuslupien määräksi esitetään 8 poikkeuslupaa. Kyseinen lupamäärä ei heikennä ahman suotuisan suojelun tasoa, mutta mahdollistaa vahinkojen vähentämisen. Suomessa ahmakanta on arvioitu olevan luontodirektiivin suotuisalla suojelutasolla ns. alpiinisella eliömaantieteellisellä vyöhykkeellä pohjoisimmassa osassa Lappia (Ylä-Lappi) ja tällä alueella kannan kehityssuunta on kasvava.</p> <p>Lopuksi</p> <p>Suomen ahmakannan hoitosuunnitelmaan on kirjattu, että ahmakannan seurannan ja tutkimuksen tulokset tulee saattaa yleisön tietoon ajantasaisena ja maantieteellisesti kattavana. Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan tiedon levittämistä tulee edelleen tehostaa niin, että se saavuttaa nykyistä paremmin kaikki kansalaiset ja tiedon on myös oltava avointa, ajantasaista ja neutraalia.</p>	
Sisäministeriö	Ei lausuttavaa asiassa.	
Poliisihallitus	<p>Poliisihallitus toteaa, että poikkeuslupien kohdentaminen pohjoiselle ja itäiselle poronhoitoalueelle on perusteltua.</p> <p>Poliisihallitus esittää, että viranomaisen tietoon tulleet tapaukset, joissa ahma on laittomasti tapettu poikkeuslupien kattamalla poronhoitoalueella Kuusamon, Suomussalmen, Hyrynsalmen, Taivalkosken, Sallan, Savukosken, Pelkosenniemen, Sodankylän, Muonion, Kolarin, Kittilän, Inarin, Utsjoen ja Enontekiön kunnissa, vähentäisi laillisen metsästyksen kiintiötä saman yksilömäärän verran.</p> <p>Perustelut:</p> <p>Poikkeuslupien kohdentaminen alueelle, jossa on raportoitu 99 % todetuista ahmavahingoista, voi ehkäistä porotalouden harjoittajien ja ahmojen välisiä konflikteja.</p> <p>Ahman poikkeusluvalla tapahtuva metsästys noudattaa poliisin toiminnan kannalta vakiintunutta käytäntöä, jota noudatetaan muidenkin suurpetojen poikkeusluvalla tapahtuvan metsästyksen osalta. Käytäntö mahdollistaa pyynnin valvonnan ja pyynnin tulosten jälkikäteisen seurannan.</p>	

	<p>Muistioon on kirjattu erillinen lausuma Suomen riistakeskuksen velvollisuudesta korostaa lupaehdoissa Metsähallituksen erätarkastajille tehtävää ilmoitusta pyynnin aloittamisesta sekä tuloksista. Poliisihallitus toteaa, että kyseinen kirjaus on tarpeellinen ja korostaa viranomaisyhteistyönä tehtävän metsästyksenvalvonnan luonnetta, sekä tiivistää ja entisestään tehostaa mahdollisuuksia havaita ja puuttua metsästyksessä tapahtuviin lupaehtojen, metsästyslain tai rikoslain vastaisiin tekoihin.</p> <p>Poikkeuslupaperusteisella metsästyksellä tulisi pyrkiä myös ehkäisemään salametsästystä. Poikkeuslupien kohdentaminen pohjoiselle ja itäiselle poronhoitoalueelle voi mahdollisesti vähentää ahmojen salametsästystä mainituilla alueilla. Etenkin kevättalvella hankien aikaan ahmalla on riski joutua moottorikelkoilla tapahtuvan laittoman tappamisen kohteeksi. Kyseessä on piilorikollisuuden muoto ja laittoman tappamisen paljastaminen, sekä te-koon syyllistyneiden syytteeseen saattaminen on erittäin vaikeaa.</p>	
Yksityishenkilö	<p>1.Lausunto</p> <p>Lausunnonantaja katsoo, että asetus tulee hylätä. Lausunnonantaja katsoo, että metsästystä ei tule sallia.</p> <p>2.Perustelut</p> <p>Tarkastellaan Maa- ja metsätalousministeriö (myöhemmin MMM) asetuksen muistion (22.11.2021, "Luonnos") käsittelyä asiassa ahman suotuisa suojelutaso alueella, mihin lausunnolla oleva asetus kohdistuu.</p> <p>MMM väittää lausunnossaan "Esityksen määrä kahdeksan ahmaa ei siten tulisi vaikuttamaan ahman suojelutasoa heikentävästi". Lausunnonantaja on esittänyt tietopyyntönä seuraavan kysymyksen Metsähallitukselle ja Luonnonvarakeskukselle: "Arvioikaa MMM:n ahmametsästystä koskevassa muistoissa esittämän väittämän todenmukaisuutta:</p> <p>"Esityksen määrä kahdeksan ahmaa ei siten tulisi vaikuttamaan ahman suojelutasoa heikentävästi."</p>	

Pitääkö väite paikkaansa? Perustelkaa.”

Metsähallitus vastaa: "Riittämättömän seurannan vuoksi tätä asiaa on mahdoton varmasti arvioida”.

Luonnonvarakeskus vastaa: ”Luonnonvarakeskus ei ole tutkinut poikkeusluvilla Suomessa metsästettyjen ahmayksilöiden merkitystä ahmakannan kehitykseen.”

Lausunnonantaja katsoo näiden lausuntojen perusteella, että MMM väite yksiselitteisesti ei pidä paikkaansa. Asetuksen vaikutuksia ahman suojelutasoon ei tiedetä. EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisun C-647/17 perusteella lausunnonantaja toteaa, että MMM:n on varmistuttava, ”ettei poikkeusluvilla haitata kyseisen lajin kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella”. Tässä asiassa näyttövelvollisuus kuuluu MMM:lle. Metsähallituksen ja Luonnonvarakeskuksen vastausten nojalla on selvää, että MMM ei tiedä lausunnolla olevan asetuksen vaikutusta ahman suojelutasoon alueella, jolle asetuksen on määrä tulla voimaan. Lausunnonantaja katsoo, että EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisu C-647/17 on Suomea velvoittava tässä asiassa.

Luonnonvarakeskus lausuu maa- ja metsätalousministeriön asetuksesta ahmakiintiöksi metsästysvuodelle 2020-2021: ”Luonnonvarakeskus katsoo, ettei kahdeksan yksilön poistuminen nykyisen kokoisesta ahmakannasta estä Suomen ahmapopulaation runsastumisen jatkumista.” (lihavointi lausunnonantajan). Tällä lausunnolla ei ole merkitystä tässä lausunnolla olevan asetusluonnoksen kanssa, koska lausunnolla oleva asetusta EI koske sitä osaa Suomea, missä ahmakanta runsastuu. Sen sijaan MMM on määritellyt asetusluonnoksessa voimaantuloalueiksi mm. ”Inarin, Utsjoen ja Enontekiön” kunnat. Näillä alueilla ahman suojelutaso on heikentynyt vuodesta 2016 40-60 ahmaa vuoteen 2021 35-45 ahmaa eli ahman poikkeuslupametsästyksen alkamisen jälkeen. Luonnonvarakeskus: ”Syynä ahmojen vähentymiseen tunturilapin laskentaluilla on todennäköisesti ahmakantaan kohdistunut pyynti, joka ollut etenkin

Pohjois-Norjassa huomattavan voimaperäistä.” MMM ei voi poissulkea Suomessa tapahtuneen ahmametsästyksen vaikutuksia, koska poikkeuslupa-asetuksilla tapahtuneen tappamisen vaikutuksia ahmakantaan ”ei ole seurattu systemaattisesti” Suomessa poronhoitoalueella.

Ahman suojelutaso on määrittelemätön alueella, mihin asetus kohdistuu. Ahma on kuitenkin Suomessa määritelty erittäin uhanalaiseksi. Lisäksi osalla alueesta ahmakannan suojelutaso on heikentynyt sinä aikana, kun MMM on sallinut ahman poikkeuslupametsästyksen kyseisellä alueella, eikä MMM voi poissulkea sallimansa metsästyksen vaikutusta. Tunturi-Lapin ahmakannan Luonnonvarakeskus toteaa laskeneen viimeisen kymmenen vuoden aikana: ”Ahmojen määrä oli siellä selvästi nykyistä suurempi vuosina 2013–2014.” Muualla poronhoitoalueen boreaalaisella alueella ahmakannan suojelutason kokonaisarvio on ”epäsuotuisa, riittämätön.

Vuosikirjapäätöksessään KHO 2020:31 Korkein hallinto-oikeus (myöhemmin KHO) toteaa, ”että Suomen riistakeskus ei ollut asianmukaisesti arvioinut poikkeusluvalla sallitun pyynnin vaikutusta Natura-kohteiden ahmakantaan”, kun ahmoja on tapettu poronhoitoalueella aikaisemmassa ahmojen poikkeuslupametsästyksessä MMM:n asetuksella. Erityisesti KHO toteaa: ”olemassa olevien tietojen perusteella ei ollut voitu sulkea pois sitä, että Suomen riistakeskuksen päätöksellä sallittu kahden ahman tappaminen vaikutti merkittävästi Natura-kohteiden suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin.” Asetusluonnoksessa MMM:n olisi tullut huomioida tämä KHO:n päätös. Sen huomiotta jättäminen rikkoo tätä vuosikirjapäätöstä. On erityisesti huomioitavaa, että KHO ottaa kantaa ”pyynnin vaikutukseen ahmakantaan” arvioiden sen riittämättömäksi. Luonnonvarakeskuksen ja Metsähallituksen arviot tukevat tätä KHO:n vuosikirjapäätöstä. Ahmakannan suojelutasoa ja MMM:n asetuksen vaikutuksia ahmakannan suojelutasoon ei tunneta sillä alueella, missä asetus on määrä saattaa voimaan. On erityisesti huomioitava, että osalla asetuksen määrittelemistä alueista ahmakannan suojelutaso on huonontunut.

	Lausunnonantaja katsoo, että ahmojen metsästyksen salliminen poikkeusluvalla on vastoin parasta saatavilla olevaa tietämystä, vastoin EU:n velvoittavaa lainsäädäntöä ja KHO:n vuosikirjapäätöstä. Asetus tulee kumota. Metsästyksiä ei tule sallia.	
15 lausuntoa		